SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

7/S-son (4-jild)

2024

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V4SI7Y2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/7 (4) - 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймахамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалохонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, "Tashkent International University of Education" халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулув Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Эргашев Икром Абдурасулович – юридик фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич - юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна - педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
4-jild, 7-maxsus son (Sentyabr, 2024). -255 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Umurqulov Kamoliddin
O'ZBEK XALQINING OILAVIY MAROSIMLARINING TARBIYAVIY AHAMIYATI 9-12

Muhamedov Asror
G'ARB RENNESANSIGA TURTKI BO'LGAN OMILLAR 13-22

Jiyanbekova Sharofat Abdikaharovna
SOVET DAVRIDA KITOB TAQIQLARIGA NISBATAN O'ZIGA XOS SENZURA AMALIYOTLARI 23-30

Сабитова Коринна Сабировна
ШКОЛЬНОЕ И СРЕДНЕ-СПЕЦИАЛЬНОЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В УЗБЕКИСТАНЕ В ГОДЫ ВТОРОЙ МИРОВОЙ ВОЙНЫ 31-37

Vaxabov Azizjon Xamidovich
USMONIYLAR SALTANATI VA O`RTA OSIYO XONLIKLARINING O`ZARO DIPLOMATIK HAMDA ELCHILIK ALOQALARI 38-44

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Xolmuradov Musurmon Avlaqulovich
MAMLAKATIMIZ TIJORAT BANKLARI AKTIVLARI SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI 45-51

Madiyev Shaxzod Shodmon o'g'li, Xurramova Zarina Xolboyevna
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISHIDA TEXNIK SALOHIYATDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA NAZARIY ASOSLARI 52-57

Самадов Салохиддин Исматович
ИННОВАЦИОН ТАДБИРКОРЛИК ФАОЛИЯТИ ВА УНИНГ ИҚТИСОДИЁТДАГИ ЎРНИ......... 58-66

Хуррамов Азамат Файзуллаевич
ИНСОН КАПИТАЛИНИ ЖАРАЁН-НАТИЖА ТАМОЙИЛИ АСОСИДА ТАҲЛИЛИ 67-74

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Sharipov Abdukhakimjon Ziyoitdinovich
YANGI O'ZBEKISTON JAMIYATI TARAQQIYOTI IDEOSFERASIDAGI MA'NAVIY O'ZGARISHLAR DINAMIKASI 75-80

Mustafaev Alimardon Alijonovich
THE MAIN VECTORS OF THE EVOLUTION OF COMPARATIVE PHILOSOPHY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY CIVILIZATIONAL DEVELOPMENT 81-89

Mamasaliev Mirzoulug' Mirsaidovich
"G'ARB MADANIYATIDA SABR-TOQAT KONSEPSIYASINING O'ZGARISHI" 90-95

Shadmanov Qurbon
FRENSIS BEKON INDUKTIV USULI VA TA'LIM, TARBIYA VA O'Z-O'ZINI TARBIYALASH G'OYALARI 96-101

Usmonov Farkhod Lapasovich
PHILOSOPHICAL ANALYSIS FREEDOM OF INFORMATION 102-109

Atakulov Mavlonbek Saitkulovich
YOSHLARNI SOG‘LOM MA’NAVIY MUHIT ASOSIDA TARBIYALASHDA FUQAROLIK MAS’ULIYATI O‘RNI 110-115

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Amanov Abdijabbor Sattarovich
O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA MURAKKAB SINTAKTIK TUZILMALAR TAHLILI 116-121

Xudoynazarova O‘g‘lonoy Allamurodovna
DINIY BARQAROR BIRIKMALARNING STILISTIK XUSUSIYATLARI 122-125

Hayitova Shohida Erkin qizi
KONSEPT TUSHUNCHASINING TALQINI VA KONSEPTGA OID TADQIQOTLAR TASNIFI 126-132

Qodirova Mukaddas Tog‘ayevna
TILSHUNOSLIKDA BIZNES DISKURS: TADQIQ, TASNIF VA TAHLIL 133-138

Aripova Aziza Xasanovna
NUTQ MADANIYATI VA NUTQ ODOBI MASALALARINING TARIXIY TAKOMILI 139-143

Tillabayeva Zilola Raxmatillayevna
QARLUQ SHEVALARIDA TABU VA EVFEMIZMLAR QO‘LLANILISHI YUZASIDAN MULOHAZALAR (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA) 144-148

Axmedova Aziza Komilovna
PSIXIATRIK BADIIY TAHLIL ASOSLARI 149-153

Зокирова Шахзода Нодиржон қизи
ТЕЛЕВИЗИОН НУТҚНИНГ РИТОРИК АСПЕКТИ 154-158

Yusupaliyeva Fazilat Yusupaliyevna
METHODS IN TEACHING ENGLISH AND THEIR IMPORTANCE 159-163

Fayzullayeva Dilfuzaxon G‘ulomjon qizi
ADIB QALBIDAN: QAHRAMON RUHIYATIDA YOZUVCHINING IZI........ 164-169

Negmatova Mumtozbegim
UZBEK TERMINOLOGY FOR BANKING SECTOR 170-174

Omondavlatova Latofat Ne’matulla qizi
O‘TKIR HOSHIMOVNING “DAFTAR HOSHIYASIDAGI BITIKLAR” ASARIDA QO‘LLANILGAN LINGVOMADANIY BIRLIKLAR TAHLILI 175-178

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Ismaylov Raxat Aminbayevich
NORMA IJODKORLIGI FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM NAZARIY-HUQUQIY MASALALARI 179-183

Сеитниязов Камарбек Парахатович
ДАВЛАТ ФУҚАРОЛИК ХИЗМАТИ ТУШУНЧАСИНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ........ 184-191

Нуруллаев Шохрух Шухратуллаевич
ҚУРИЛИШДА АТРОФ-МУҲИТНИНГ ҲУҚУҚИЙ МУҲОФАЗАСИ: ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ВА НАЗОРАТИ 192-198

Hamdamov Shahzod Maqsud oʻgʻli
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI TARAQQIYOTINING

HUQUQIY ASOSLARI 199-210

Шокиров Ойбек Азизжон ўғли
ҚОНУНИЙЛИК НАЗАРИЙ ТУШУНЧАСИ ВА УНИ МАҲАЛЛИЙ ДАВЛАТ ҲОКИМИЯТИ ОРГАНЛАРИ ҚАРОРЛАРИДА ТАЪМИНЛАШНИНГ НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ 211-218

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Bozorova Muslima Qodirovna, Istamova Dilnoza Norboyevna
RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA BOʻLAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYAT UCHUN KOʻP BOSQICHLI TAYYORLASH ASOSLARI 219-222

Rabbimova Nodira Tashtemirovna
FROM SCALPEL TO BLACKBOARD: HOW MEDICAL TRAINING IS REVOLUTIONIZING PEDAGOGICAL APPROACHES 223-227

Саидова Камола Усканбаевна
КОМПАРАТИВНЫЙ АНАЛИЗ МЕТОДОВ ВОСПИТАНИЯ В ВОСТОЧНОЙ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ МЫСЛИ 228-233

Худойназарова Дилрабо Абдурашидовна
БЎЛАЖАК ПЕДАГОГЛАРНИ МАЪНАВИЙ ТАРБИЯ ФАОЛИЯТИГА ТАЙЁРЛАШНИНГ ИЖТИМОИЙ-ПЕДАГОГИК ЗАРУРАТИ 234-239

Гаффаров Азизжон Муҳаммадсаидович
МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ: МОҲИЯТИ ВА ЗАРУРАТИ 240-245

Buronova Iroda
UMUMIY OʻRTA TAʼLIM MUASSASALARI RAHBARLARIDA MEDIAKOMPITENTLIKNI RIVOJLANTIRISHNING USLUBIY ASOSLARI 246-250

Matyakubova Feruza Egamovna
ANATOMY OF LEARNING: BRIDGING THE GAP BETWEEN MEDICINE AND MODERN EDUCATION 251-254

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 4 | Special Issue 7 | 2024
ISSN Online: 2181-1342

13.00.00-PEDAGOGIKA FANLARI – PEDAGOGICAL SCIENCES

Received: 10 September 2024
Accepted: 15 September 2024
Published: 25 September 2024

Article / Original Paper

FUNDAMENTALS OF MULTI-STEP PREPARATION OF FUTURE TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITY IN DIGITAL EDUCATION CONDITIONS

Bozorova Muslima Kadyrovna,
Candidate of pedagogical sciences, associate professor

Istamova Dilnoza Norboyevna,
Doctoral student of Termiz State University

Abstract. The implementation of the state policy to ensure the development of digital education in our society requires the implementation of significant structural and meaningful changes in the education system of our country. In particular, innovative processes in education have increased the relevance of the problem of preparing pedagogues for professional activities in the context of the developing digital educational environment. It should be noted that the noted cases not only determine the complexity of pedagogical activity, but also allow us to describe the fact of the emergence of a new type of activity with technical and technological support in new organizational and pedagogical conditions, and in the educational process computers and other implies mandatory use of technical means.

Key words: digital education, pedagogical competence, digital educational environment, technology, digital educational strategy, professional activity.

RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA BO‘LAJAK O'QITUVCHILARNI KASBIY FAOLIYAT UCHUN KO‘P BOSQICHLI TAYYORLASH ASOSLARI

Bozorova Muslima Qodirovna,
pedagogika fanlari nomzodi, dotsent

Istamova Dilnoza Norboyevna,
Termiz davlat universiteti tayanch doktoranti

Annotatsiya. Jamiyatimizda raqamli ta’limni rivojlantirishni ta’minlash bo‘yicha davlat siyosatini amalga oshirish mamlakatimiz ta’lim tizimida sezilarli tarkibiy va mazmunli o‘zgarishlarni amalga oshirishni talab qilmoqda. Xususan, ta’limdagi innovatsion jarayonlar rivojlanayotgan raqamli ta’lim muhiti sharoitida pedagog kadrlarni kasbiy faoliyatni amalga oshirishga tayyorlash muammosining dolzarblik ahamiyatini oshirdi. Shuni ta'kidlash kerakki, qayd etilgan holatlar nafaqat pedagogik faoliyatning murakkabligini aniqlaydi, balki yangi tashkiliy-pedagogik sharoitlarda, texnik va texnologik yordamga ega bo'lgan yangi faoliyat turining paydo bo'lishi faktini bayon qilishga imkon beradi va ta’lim jarayonida kompyuter va boshqa texnik vositalardan majburiy foydalanishni nazarda tutadi.
Kalit so‘zlar: raqamli ta’lim, pedagogik kompetensiya, raqamli ta’lim muhiti, texnologiya, raqamli ta’lim strategiyasi, kasbiy faoliyat.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI7Y2024N32

Kirish. Bugungi kunda raqamli ta’lim sharoitida professor-oʻqituvchilarning faoliyatini tashkil etish va tayyorlash bilan bogʻliq muammolar alohida amaliyotga yoʻnaltirilgan ishlanmalarni emas, balki yaxlit xususiyatga ega boʻlgan va universitet tizimida: bakalavrlardan toki professor-oʻqituvchilarning koʻp bosqichli tayyorgarligini ifodalovchi kompleks yechimni talab qiladi.

Raqamli ta’lim sharoitida pedagog kadrlarni kasbiy faoliyatga koʻp bosqichli tayyorlash - uzluksiz pedagogik ta’limning barcha bosqichlarida oʻqituvchining nazariy, amaliy va shaxsiy tayyorgarligini ta’minlaydigan pedagogik kadrlarni tayyorlashning darajali tizimi sifatida tushuniladi va u mahalliy pedagogik amaliyotda shakllangan ta’limning zamonaviy darajalarini (bakalavr, magistratura, oliy oʻquv yurtidan keyingi, qoʻshimcha kasbiy ta’lim) oʻz ichiga oladi. Ammo uning oʻziga xos xususiyatlari oʻquv jarayonini elektron axborot-ta'lim muhiti vositalari (vaqt bo'yicha taqsimlangan va an'anaviy ma'noda jadval bilan cheklanmagan o'quv binolari, faol va interaktiv o'qitish usullaridan foydalanish va maxsus tashkil etilgan mustaqil ishlar) dan foydalangan holda, aniq chegaralardan tashqarida amalga oshirishdir. Bunday tadqiqotlarni olib borish zamonaviy talablarga javob berish zarurati bilan bogʻliq bo'lib, bu uning amaliy ahamiyatini belgilaydi[1].

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur maqolada raqamli ta'lim sharoitida boʻlajak o'qituvchilarni kasbiy faoliyat uchun koʻp bosqichli tayyorlash asoslari qalamga olingan. Bo’lajak o’qituvchilarining kasbiy kompetentligini raqamli ta’lim muhitida koʻp bosqichli tayyorlashning shakl va metodlarni guruhlash, solishtirma tahlil, tanlama kuzatuv usullaridan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida mantiqiy va tarkibiy tahlil qilish, guruhlashtirish va taqqoslash usullaridan foydalanildi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili. Olimlar [2; 3; 4] o’qituvchining raqamli kompetensiyasini axborot va media savodxonligi, dasturlash asoslarini egallash, algoritmik fikrlashni rivojlantirish, ma’lumotlar bazalari bilan ishlash qobiliyati sifatida ko’rib chadilar.

М.П.Лапчикning fikricha, o’qituvchining kasbiy kompetensiyasi turli bilimlar (axborot oqimlari), ko’nikmalar (ma’lumotlar bilan ishlash, axborotni tanqidiy baholash, kasbiy faoliyatda raqamli resurslardan foydalanish) va malakalar (ijtimoiy o’zaro munosabatlar va xatti–harakatlarda raqamli texnologiyalardan foydalanish) kombinatsiyasi natijasidir[2].

Н.Приходкинаning ilmiy tadqiqotida raqamli kompitentlik “muloqotning barcha shakllaridan foydalangan holda qabul qilish, tahlil qilish, baholash, yaratish va harakat qilish qobiliyati”[3; 23-b] deb ta’riflangan. Ushbu ta’rif bizga ushbu sifatni ko’nikmalarning shakllanish darajasi sifatida tavsiflash imkonini beradi, bu ta’lim o’quvchisining turli xil ma’lumotlar oqimlari bilan o’zaro munosabatda bo’lish qobiliyatini ta’minlaydi.

Д.В.Сидировning fikricha, zamonaviy raqamli ta’lim muhitida o’qituvchi raqamli kompetentsiya nafaqat raqamli muhitda ishlash ko’nikmalarini, balki ijtimoiy–madaniy komponentni (tegishli motivatsion va qiymat yo’nalishlariga ega raqamli madaniyat) ham o’z ichiga oladi [4].

Tahlil va natijalar. Raqamli ta’lim muhitda oʻqituvchi talabalararning ta'lim faoliyatini tashkil etish, ularga hamrohlik qilish va qoʻllab-quvvatlash, tarmoq orqali oʻzaro ta'sirini oʻrnatish, monitoring qilish va baholash hamda ta’limiy materialni moslashuvchan, shaxsiylashtirilgan holda yaratishni oʻrganishi kerak. Raqamli texnologiyalar esa oʻqituvchilarga ta'limni shaxsiylashtirishga va uni inklyuziv qilishga yordam beradi, o'qituvchilar raqamli texnologiyalardan foydalangan holda talabalarning bilim darajasi va

ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda shaxsiylashtirilgan ta’lim dasturlarini yaratishi va natijada ularning har birining imkoniyatlarini maksimal darajada oshirishi mumkin.

Bugungi kunda koʻplab zamonaviy texnologiyalar didaktik salohiyatga ega va shuning uchun ularning pedagogik samaradorligi va ijtimoiy-iqtisodiy dolzarbligini oshirish maqsadida oʻquv jarayonida foydalanish mumkin. Shu sababli, bugungi kunda oʻqituvchi hamisha oʻziga yetadigan pozitsiyada boʻlsa-da, dunyo boʻylab hamkasblari bilan ilmiy-uslubiy hamkorlikka kirishishi zarur va o'z talabalari uchun eng yaxshi resurslarni toʻplash va tanlashda agregator vazifasini bajarishi lozim[5]. Ta’lim sohasida bugungi kunda sun’iy intellekt, virtual va toʻldirilgan reallik ilovalariga alohida e’tibor qaratilmoqda. Ulardan foydalanish-ta’lim jarayonida samaradorlikni 40 foizga ohirishi ta’kidlanmoqda. Quyidagi **AI** (Sun’iy intellekt) tizimida ishlovchi eng yaxshi saytlar va ilovalar boʻlib, har bir pedagog darsni tashkil etish jarayonida ulardan foydalanishi mumkin:

QuillBot- o'zining ilg'or izohlash va umumlashtirish imkoniyatlari bilan mashhur bo'lib, talabalarning yozish va tadqiqot ko'nikmalarini oshirishda asosiy vosita sifatida ajralib turadi. AI xususiyatlari jumlalar va parchalarni ma'noni saqlab qolgan holda qayta yozadigan parafrazlash funktsiyasini, xatolarni aniqlaydigan va tuzatuvchi grammatikani tekshirgichni va uzun matnlarni asosiy fikrlarga qisqartiradigan xulosani o'z ichiga oladi. Bu kombinatsiya talabalarning so'z boyligini yaxshilash, to'g'ri mexanikani ta'minlash va murakkab materialning mohiyatini tushunishga yordam berish orqali kuchli yozish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Grammarly - yozma muloqotni yaxshilash uchun sun'iy intellektdan foydalanadigan bulutga asoslangan yozish yordamchisi. Bu ham oʻqituvchilar, ham talabalar uchun qimmatli vositadir. O'qituvchilar undan o'z topshiriqlari, ma'ruzalari va fikr-mulohazalari aniq, qisqa va xatosiz bo'lishini ta'minlash uchun foydalanishlari mumkin. Talabalar ham grammatika, imlo va tinish belgilari bo'yicha real vaqt rejimida fikr-mulohazalaridan foydalanadilar. Bu ularga o'z g'oyalari va dalillarini ishlab chiqishga e'tibor qaratish imkonini beradi, shu bilan birga ushbu vosita ularning yozish mexanikasini jilolaydi.

Gradescope - bu innovatsion onlayn platforma bo'lib, u o'qituvchilarning talabalar ishini qanday baholashini o'zgartiradi. U o'rganish bo'yicha qimmatli fikrlarni taklif qilish bilan birga butun baholash jarayonini soddalashtiradi. Bundan tashqari, u baholarni tezroq, samaraliroq va izchilroq qilish uchun AI kuchidan foydalanadi[6]. Ushbu qulay platforma o'qituvchilarga ma'muriy vazifalarga kamroq vaqt sarflash va talabalarga shaxsiy fikr-mulohazalarni taqdim etish va materialni chuqurroq tushunishga koʻproq vaqt ajratish imkonini beradi.

Google Scholar - bu ilmiy adabiyotlar bilan bog'liq mashhur AI vositasi. Umumiy qidiruv tizimlaridan farqli o'laroq, u ilmiy nashrlarga, jumladan, ekspertlar tomonidan ko'rib chiqilgan maqolalar, tezislar, kitoblar va tezislarga e'tibor qaratadi. Bu uni talabalar uchun ham, o'qituvchilar uchun ham bebaho vositaga aylantiradi. Talabalar ushbu vositadan ilmiy maqolalar uchun ishonchli manbalarni topish, o'z sohalarida joriy stipendiyalarni o'rganish va murakkab mavzularni chuqurroq tushunish uchun foydalanishlari mumkin. O'qituvchilar undan oʻz fanlari bo'yicha so'nggi tadqiqotlar bilan tanishish, yangi o'quv materiallarini kashf qilish va kurs topshiriqlari uchun tegishli adabiyotlarni aniqlash uchun foydalanishlari mumkin.

Google Bard - bu katta til modeli, kuchli sun'iy intellekt vositasi bo'lib, matn yaratish, tillarni tarjima qilish, turli turdagi ijodiy kontent yozish va savollaringizga norasmiy javob berish uchun matn va kodlarning katta ma'lumotlar to'plamidan foydalanadi. O'qituvchilar

uning imkoniyatlaridan viktorinalar va kartalar kabi interaktiv o'quv materiallarini yaratish, talabalarning fikr-mulohazalarini shaxsiylashtirish va hatto ijodiy yozish takliflari yoki dars rejalarini yaratish uchun foydalanishlari mumkin. Talabalar ham tadqiqot uchun ushbu vositadan foydalanishlari, tushunchalarni yangi va qiziqarli usullarda oʻrganishlari va yozganlari haqida real vaqt rejimida fikr-mulohazalarini olishlari mumkin[7].

Lekin, shuni taʼkidlash lozimki, sunʼiy intellekt ta'lim jarayoniga ham salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Taʼlimda sunʼiy intellektdan foydalanishning bir nechta muhim cheklovlari va tashvishlari koʻrib chiqilishi kerak. AI ma'lumotlari oldindan aytib bo'lmaydigan va noaniq bo'lishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchilar va talabalar manba ishonchliligini ta'minlash uchun ehtiyotkorlik bilan faktlarni tekshirishdan foydalanishlari lozim.

Xulosa sifatida aytish mumkinki, bugungi kunda raqamli taʼlim aʼnanaviy taʼlimning muhim va ajralmas qismi sifatida taʼlim jarayonida pedagoglar tomonidan qoʻllanilib kelmoqda. Uning asosiy vazifasi taʼlimda pedagog uchun oʼrgatishni qulaylashtirish boʻlsa, talaba uchun oʻrganishni osonlashtirishdir. Shu sababli - uni oʻrganish, tahlil qilish dolzarb va muhim hisoblanadi hamda yetarli darajada qonuniy asos va sharoitlar ham yaratilgandir.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Вайндорф-Сысоева М.Е. Многоуровневая подготовка педагогических кадров к профессиональной деятельности в условиях цифрового обучения” диссертация доктор наук, МГУ; 2019.
2. Лапчик М.П. ИКТ–компетентность педагогических кадров. Монография. Омск: Изд–во ОмГПУ, 2007. – 144 с.
3. Приходькона Н.О. Медиаобразование учащихся в школе англоязычных стран. // Ярославский педагогический вестник. – 2020. – №1 (112). – С. 8-14.
4. Сидиров Д.В. Компетентность педагогических кадров. Монография. -М: Изд–во Руснаука, 2021. – 196 с.
5. Круподерова Е.П. и др, Подготовка будущих учителей к освоению технологий цифрового образования. // Проблемы современного педагогического образования. – 2019. – №64-1. – С. 179-182
6. 10 Best AI Tools for Education (Students & Teachers) in 2024. Fahad Hamid, https://www.elegantthemes.com/blog/business/best-ai-tools-for-education
7. Wan N. “New Digital Technology in Education, Conceptualizing Professional Learning for Educators”, University of Technology Sydney, School of Education, Sydney, NSW, Australia, 2015,

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ S/7 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).